حکومەتی هەرێمی کوردستان – عێراق
ئەنجومەنی وەزیران
وەزارەتی خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی
بەڕێوەبەرایەتی کاروباری یاسایی

حكومة اقليم كوردستان - العراق
مجلس الوزراء
وزارة التعليم العالي و البحث العلمي
مديرية الشؤون القانونية

ژمارە: ١٧٠٣١
ڕێکەوت: ٣ / ٩ / ٢٠٢٤ی زایینی
١٣ / ٦ / ٢٧٢٤ی کوردی

العدد:
التاريخ: / / ٢٠٢٤

پاڵپشت بە (ماددەی پەنجایەم) لە یاسای وەزارەتی خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی هەرێمی کوردستان-عێراق ژمارە (١٠)ی ساڵی (٢٠٠٨)ی هەموارکراو و، کۆنووسی کۆبوونەوەی ژمارە (٤)ی ساڵی (٢٠٢٤)ی (ئەنجومەنی وەزارەت)، بڕیاردرا بە دەرکردنی ئەم ڕێنماییەی خوارەوە:

ڕێنمایی ژمارە (٨)ی ساڵی (٢٠٢٤)

ڕێنمایی خوێندنی باڵا/دیپلۆمی باڵای یەک ساڵەی پیشەیی بە شێوەی بڕوانامەی هاوبەش (Joint Degree) لە زانکۆ حکومییەکانی هەرێمی کوردستان لەگەڵ زانکۆکانی دەرەوەی وڵات

ماددەی (١): پێناسەکان:

مەبەست لەم دەستەواژانەی خوارەوە، بریتییە لەو واتایانەی کە بەرامبەریان نووسراوە کە لەم ڕێنماییەدا هاتووە:

حکومەت: حکومەتی هەرێمی کوردستان-عێراق.

وەزارەت: وەزارەتی خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی هەرێمی کوردستان-عێراق.

فەرمانگە: فەرمانگەی توێژینەوە و پەرەپێدان.

زانکۆی ناوخۆ: زانکۆ حکومییەکانی هەرێمی کوردستان-عێراق.

زانکۆی دەرەکی: زانکۆ و دامەزراوەی ئەکادیمییەکانی دەرەوەی وڵات کە لە لایەن وەزارەتی خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی هەرێمی کوردستان باوەڕپێکراون، کە ڕیزبەندی زانکۆ و دامودەزگا ئەکادیمییەکە لە ڕیزبەندی زانکۆ نێودەوڵەتیەکان لە (١٠٠٠) هەزار زیاتر نەبێت بەپێی ڕیزبەندی شەنگەهای. هەر کاتێک ڕیزبەندی لە (١٠٠٠) زیاتر بوو، ئەوا لە دەسەڵاتی وەزیری خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی دەبێت بۆ بڕیاردان لەسەری.

کۆلێژ: کۆلێژ/فاکەڵتی/سکوڵەکان.

کۆلێژە پزیشکیەکان: کۆلێژەکانی پزیشکی گشتی و پزیشکی ددان و دەرمانسازی.

بەش: بەشی زانستی لە کۆلێژەکان.

دیپلۆمی باڵای یەک ساڵەی پیشەیی بە شێوەی بڕوانامەی هاوبەش (Joint Degree): ئەم شێوازە خوێندنەیە کە لە لایەن یەکێک لە زانکۆ حکومییەکانی هەرێمی کوردستان بە هاوبەشی لەگەڵ زانکۆکانی دەرەوەی وڵات دەکرێتەوە و لە لایەن هەردوو لایەنەوە بڕوانامەی هاوبەش بە قوتابیان/خوێندکارانی دەرچوو دەبەخشن.

یاسای وەزارەتی خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی: یاسای وەزارەتی خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی هەرێمی کوردستان-عێراق ژمارە (١٠) ی ساڵی (٢٠٠٨)ی هەموارکراو.

ماددەی (٢): مەرجە گشتیەکانی پێشکەشکردن بۆ خوێندنی دیپلۆمی باڵای یەک ساڵەی پیشەیی:

یەکەم: تێکرای نمرە (معدل):

بۆ مەبەستی پێشکەشکردن، تێکرای نمرە (معدل)ی بەکالۆریۆس مەرج نییە. واتە هەر خوازیارێک تێکرای نمرە (معدل)ی بەکالۆریۆسی (٥٠%) بە سەرەوە بێت، مافی پێشکەشکردنی هەیە.

دووەم: توانستی زمانی ئینگلیزی:

١. توانستی زمانی ئینگلیزی مەرجە بۆ پێشکەشکردن، بۆیە خوازیاری گشت بەشەکان پێویستە لە ماوەی پرۆسەی پێشکەشکردن یەکێک لەم دوو مەرجانەی خوارەوە دەستەبەر بکات، بە پێچەوانەوە مافی پێشکەشکردنی نییە:-

أ. خوازیار ئاستی (Pre-intermediate)ی بە شێوازی کۆن و ئاستی (Intermediate) بە شێوازی نوێ لە سێنتەرەکانی زمان لە زانکۆ حکومیەکانی کوردستان بە سەرکەوتوویی تەواو کردبێت و بروانامەی بەدەست هێنابێت.

ب. خوازیار دەتوانێت نمرەی (5)ی لە تاقیکردنەوەی نێودەوڵەتی (IELTS- Academic) یاخود لە تاقیکردنەوە هاوتاکانی وەکو (Pearson Academic-PTE 52 ,TOEFL-iBT 59 ,TOEFL-PBT 414) بەدەست هێنابێت.

٢. سەبارەت بە ئەنجامدانی تاقیکردنەوەی نێودەوڵەتی توانستی زمانی ئینگلیزی وەکو (PEARSON-PTE, TOEFL, IELTS) تەنها لە سێنتەرەکانی پارێزگا و ئیدارە سەربەخۆکانی هەرێمی کوردستان و هەروەها لەگەڵ وڵاتانی (ئەمریکا و بەریتانیا و کەنەدا و نیوزلەندا و ئوستراليا) کاری پێدەکرێت، بە پێچەوانەوە کاری پێناکرێت و پشتگوێ دەخرێت.

٣. پێویستە لەسەر زانکۆکان ڕاست و دروستی (صحة صدور) بۆ بروانامەی توانستی زمانی ئینگلیزی تاقیکردنەوەکانی (IELTS و TOEFL و PEARSON-PTE)ی پێشکەشکاران ئەنجام بدەن.

٤. بروانامەی خولی زمانی ئینگلیزی سێنتەرەکانی زمانی زانکۆ حکومیەکانی کوردستان بۆ ماوەی (٣) سێ ساڵ کاری پێدەکرێت. هەروەها تاقیکردنەوە نێودەوڵەتیەکانی زمانی ئینگلیزی وەکو (PEARSON-Academic-PTE ،TOEFL ،IELTS-Academic) بۆ ماوەی (٣) سێ ساڵ (لەسەر بنەمای ڕێکەوتی تاقیکردنەوە) کاری پێدەکرێت بە مەرجێك بروانامەکانی (TOEFL ،IELTS-Academic، PEARSON-Academic-PTE) کە ماوەی دوو ساڵیان بەسەر تێپەڕیووە، پێویستە پێشووتر ڕاست و دروستی بۆ بروانامەکانیان لە زانکۆکان ئەنجام درابێت.

سێیەم: هەڵسەنگاندنی توانستی زانستی:

١. هەڵسەنگاندنی توانستی زانستی لە ڕێگەی چاوپێکەوتن بۆ خوازیارەکان لە لایەن لیژنەیەکی پسپۆری پەیوەندیدار بە بەشەکە ئەنجام دەدرێت و لیژنەکە لەسەر پێشنیاری سەرۆکایەتی بەش بە فەرمانی کارگێری لە لایەن ڕاگرایەتی کۆلێژ بەشێوەی نهێنی پێکدەهێنرێت.

٢. پرۆسەی چاوپێکەوتن لەسەر (١٠) دە نمرە ئەنجام دەدرێت و مەرجە خوازیار لە چاوپێکەوتن دەربچێت و (٥) پێنج نمرە بەدەست بهێنێت، بە پێچەوانەوە خوازیار مافی چوونە نێو پێشبرکێی وەرگرتنی نییە.

٣. دەکرێت زانکۆی دەرەکی بەشداربێت لە پرۆسەی هەڵسەنگاندنی توانستی زانستی بەو شێوەیەی زانکۆی ناوخۆو دەرەکی ڕێکدەکەون.

٤. بۆ مەبەستی دەرئەنجامی هەڵسەنگاندنی توانستی زانستی مامەڵە لەگەڵ پۆینت ناکرێت، بەڵکو مامەڵە لەگەڵ نمرەی بەدەستهاتوو دەکرێت (واتە نمرەکان جبر ناکرێن و کێرڤ نادرێت لە کاتی تاقیکردنەوەی توانستی زانستی).

٥. ئەگەر هاتوو مامۆستا پەیوەندی خزمایەتی تاوەکو پلە (٤) چواری لەگەڵ خوازیاری دیپلۆمی باڵای یەک ساڵەی پیشەیی لە هەمان پسپۆری خۆیدا هەبوو، ئەوا نابێت مامۆستایەکە بەشداری لە پرۆسەی چاوپێکەوتن بکات، ئەمەش لە پێناو پیشەیی و شەفافیەت پاراستن لە ئەنجامدانی کارووبارە زانستییەکان.

چوارەم: تەمەن:

میچ (سقف)ی تەمەنی خوازیار مەرج نییە بۆ پێشکەشکردن، لەبەرئەوەی خوێندنەکە بە شێوازی پاراڵێل دەبێت.

پێنجەم: ساڵانی خزمەت:

١. بۆ خوازیارانی دانەمەزراو لە یەکێک لە دامودەزگاکانی حکومی لە هەرێمی کوردستان و عێراق، بە بێ هەبوونی مەرجی ساڵانی دەرچوون و تێپەڕین بەسەر بەدەستهێنانی دوا بڕوانامە، ڕاستەوخۆ مافی پێشکەشکردنیان هەیە و بۆ ئەم مەبەستەش خوازیاران پێویستە بەڵێننامەی یاسایی لە سەرۆکایەتی زانکۆکان واژوو بکەن کە لە هیچ دامودەزگایەکی حکومی هەرێمی کوردستان و عێراق دانەمەزراون، لە حاڵەتی پێشکەشکردنی زانیاری نادروست، قوتابی/خوێندکار ڕاستەخۆ فەرمانی سڕینەوەی ناوی (ترقین قید)ی بۆ دەردەکرێت و ڕێکاری یاسایی بەرامبەر دەگیردرێتە بەر.

٢. بۆ خوازیارانی دامەزراو (فەرمانبەری هەمیشەیی) لە دامودەزگاکانی حکومی لە هەرێمی کوردستان و عێراق، مەرجی ساڵانی خزمەت بە پێی یاسا و پەیڕەو و ڕێنماییە کارپێکراوەکان لە هەرێمی کوردستان دەبێت.

شەشەم: سەبارەت بەو خوازیارانەی کە دانیشتووی دەرەوەی هەرێمی کوردستانن یان هەڵگری ڕەگەزنامەی عێراق نین:

هاوڵاتی دەرەوەی هەرێمی کوردستان و دەرەوەی عێراق مافی پێشکەشکردنی بە شێوازی پاراڵێل بە هەمان مەرج و پێوەرەکانی هاتوو لەم ڕێنماییە هەیە و ڕاستاندن (صحة صدور)ی گشت بەڵگە و پێویستیەکانیان دەکرێت.

حەوتەم: دەکرێت لە لایەن هەردوو زانکۆی ناوخۆ و دەرەکی مەرجی دیکەی پێشکەشکردن زیاد بکرێت، کە ناکۆک نەبێت لەگەڵ مەرجەکانی هاتوو لەم ڕێنماییە.

ماددەی (٣): پێشبڕکێی وەرگرتن و پێوەرەکانی سیستەمی ڕیزبەندی بەپێی ڕێژەی خاڵ:

پێوەری سیستەمی خاڵبەندی بۆ پێشبڕکێی وەرگرتن لەسەر بنەمای (تێکرای نمرەی بەکالۆریۆس و هەڵسەنگاندنی توانستی زانستی لە ڕێگەی چاوپێکەوتن و توانستی زمانی ئینگلیزی یان هەر پێوەرێکی دیکە کە لە لایەن هەردوو زانکۆی ناوخۆیی و دەرەکی زیاد بکرێت) دەبێت، هەروەها ئەو خوازیارانەی بەرزترین خاڵیان بەدەستهێنا، ئەوا بە پێی ڕێژەی پلان و ژمارەی کورسییەکانی پەسەندکراو لە لایەن وەزارەت وەردەگیرێن، بەم شێوەی خوارەوە:

١. تێکڕای نمرەی (٥٠٪)ی بڕوانامەی بەکالۆریۆس هیچ خاڵ وەرناگرێت بۆ چوونە ناو پێشبڕکێ، بە زیادبوونی هەر نمرەیەک خاڵێک وەردەگرێت.

٢. لەبەر ئەوەی هەڵسەنگاندنی توانستی زانستی لە ڕێگەی چاوپێکەوتن لەسەر (١٠) دە نمرە ئەنجام دەدرێت، بۆیە بەدەستهێنانی نمرەی (٥) پێنج لە تاقیکردنەوەکە هیچ خاڵ وەرناگرێت و (٠) سفر (خاڵ)ی دەبێت و بە زیادبوونی هەر نمرەیەک (١) یەک خاڵی بۆ زیاد دەکرێت.

٣. بڕوانامەی توانستی زمانی ئینگلیزی خوازیاران، خاڵی لەسەر دەبێت لە کاتی چوونە ناو پێشبڕکێ بەم شێوەیەی خوارەوە:

وەرگرتنی خاڵ بۆ پێشبڕکێ	Pearson-Academic (PTE)	TOEFL-PBT	TOEFL-iBT	IELTS - Academic	تەواوکردنی ئاست (Level) لە سەنتەری زمان بە شێوازی نوێ	تەواوکردنی ئاست (Level) لە سەنتەری زمان بە شێوازی کۆن
0 خاڵ	52 - 58	414 - 466	59 - 65	5	Intermediate	Pre-intermediate
5 خاڵ	59 - 66	467 - 496	66 - 72	5.5	-	-
10 خاڵ	67 - 69	497 - 549	73 - 79	6	Advanced	Intermediate
15 خاڵ	70 و زیاتر	550 و زیاتر	80 و زیاتر	6.5 و زیاتر	-	-

٤. دەکرێت لە لایەن هەردوو زانکۆی ناوخۆ و دەرەکی پێوەری دیکەی خاڵبەندی زیاد بکرێت، بە مەرجێک ناکۆک نەبێت لەگەڵ خاڵەکانی هاتوو لەم ڕێنماییە.

ماددەی (٤): مەرج و پێداویستی کردنەوەی خوێندنی دبلۆمی باڵای یەک ساڵەی پیشەیی لە زانکۆکانی ناوخۆ:

١. هەر بەشێکی زانستی، مەرجە بە لایەنی کەم (٥) پێنج هەڵگری بڕوانامەی دکتۆرا یان هەڵگری پلەی زانستی (مامۆستا)ی هەبێت و پسپۆڕی گشتیان لە هەمان پسپۆڕی بەشەکە بێت، و مەرجە ئەو مامۆستایانە لەسەر میلاکی هەمیشەیی بەش بن یان تەنسیبکراو بن لە هەمان ئەو بەشە یاخود شەراکەتی ئەکادیمی هاوبەشی لەگەڵ زانکۆکانی دەرەوەی وڵات هەبێت سەبارەت بە ئاڵوگۆڕی ستافی وانەوتنەوە بە پێی ڕێکەوتننامەیەکی فەرمی، بە مەرجێک نیوەی ژمارەی ستافی ئاماژەپێکراو لە سەرەوە میلاکی هەمیشەیی یان تەنسیکراوی ئەو بەشە بن کە خوێندنەکە دەکاتەوە و نیوەی دووەمی ستافەکە لە زانکۆکەی دەرەوەی وڵات بن و بە شێوەی کردەیی بەشداربن لە پرۆسەی وانەوتنەوە. لەم لایەنەوە پێویستە ئەو ستافە زانستییەی کە میلاکی بەشێکی دیاریکراون لە بەشێکی دیکە دووبارە نەبنەوە.

٢. پێویستە بەشەکە لە زانکۆی ناوخۆ هەبێت و لە زانکۆ دەرەکیەکە لە پسپۆڕی گشتی یان پسپۆڕی وورد یەک بگرنەوە یاخود پسپۆڕی بەشەکانیانی زانکۆی ناوخۆ و دەرەکی تەواوکەری یەکتر بن.

٣. پێویستە بەشەکە بە لایەنی کەم (٢) دوو خولی دەرچوونی بەکالۆریۆسی هەبێت.

٤. سەبارەت بە پسپۆڕی کۆلێژە پزیشکییەکان، مەرجەکانی (١ و ٢ و ٣) سەرەوە لەسەر ئاستی کۆلێژ ئەژمار دەکرێت.

Ministry of Higher Education & Scientific Research
KRG Iraq
وەزارەتی خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی
دەرکردە

٥. سەبارەت بە بەشە هاوشێوەکانی زانکۆی ناوخۆ، دەکرێت لە کاتی هەبوونی مەرجەکانی (١ و ٢ و ٣)ی سەرەوە، ستافی بەشەکان تێکەڵ بکرێن بە مەبەستی دەستەبەرکردنی ستاف بۆ کردنەوەی خوێندنی دیپلۆمی باڵای یەک ساڵەی پیشەیی لە هەردوو بەش و ستافی بەشەکان بەشێوەیەکی هاریکار بەشدار بن لە پرۆسەی خوێندندا.

٦. زانکۆ حکومیەکانی هەرێمی کوردستان دەتوانن پلانی خوێندنی دیپلۆمی باڵای یەک ساڵەی پیشەیی ئامادە بکەن لەو بەشانەی کە پێشووتر خوێندنی دیپلۆمی باڵای یەک ساڵەی پیشەیی تێدا کراوەتەوە و ئێستاش مەرجی (١ و ٢ و ٣)ی سەرەوە و پێداویستی بەردەوامیان تێدایە، واتە بە پێی هەبوونی مامۆستای پسپۆر بە پلەی زانستی و هەبوونی پێداویستیە زانستییەکانی دیکەی خوێندن.

٧. سەبارەت بەو بەشانەی کە بۆ یەکەم جارە دەیانەوێت خوێندنی باڵا/دیپلۆمی باڵای یەک ساڵەی پیشەیی بکەنەوە و مەرجەکانی (١ و ٢ و ٣ و ٤ و ٥)ی سەرەوەیان تێدایە، دەتوانن پرۆپۆزەڵی کردنەوەی خوێندن پێشکەش بە وەزارەت/فەرمانگە بکەن بە مەبەستی وەرگرتنی ڕەزامەندی و پەسەندکردنی.

٨. کردنەوەی خوێندنی دبلۆمی باڵای یەک ساڵەی پیشەیی لە هەر بەشێکی زانستی و پسپۆرییەک لە زانکۆ ناوخۆ لەسەر بنەمای پێویستی بازاڕی کاری کوردستان و پێویستی دامودەزگاکانی حکومی لە هەرێمی کوردستان و پێویستی کەرتی تایبەت بەو پسپۆرییە دەبێت. لێرەدا بەش و کۆلێژ و زانکۆکان بەرپرسن لە جێبەجێکردن و دیراسەتکردنی ئەم بابەتە.

ماددەی (٥): پێداویستیە زانستییەکانی وەرگرتنی بڕوانامەی دیپلۆمی باڵای یەک ساڵەی پیشەیی:

١. زمانی سەرەکی خوێندن لە زانکۆی دەرەکی بە زمانی ئینگلیزی دەبێت، و لە زانکۆی ناوخۆ بە زمانی کوردی یان بە زمانی عەرەبی یان بە زمانی ئینگلیزی یاخود بە هەر سێ زمانەکە دەبێت.

٢. ووردەکاری شێوازی پرۆگرامی خوێندنی سیمستەرەکانی خوێندنی دیپلۆمی باڵای یەک ساڵەی پیشەیی بە ڕێنماییەکی پاشکۆ دەردەچێت.

٣. بڕوانامەی دیپلۆمی باڵای یەک ساڵەی پیشەیی بە شێوەی بڕوانامەی هاوبەش (Joint Degree) بە ناو و لۆگۆ و واژووی هەردوو زانکۆی ناوخۆ و زانکۆی دەرەکی بە قوتابی و خوێندکاری سەرکەوتوو دەبەخشرێت.

٤. بڕوانامەی خوێندنی دیپلۆمی باڵای یەک ساڵەی پیشەیی، بڕوانامەیەکی پیشەییە و بۆ مەبەستی بەرزکردنەوەی تواناکان و پێشخستنی ئاستی پیشەیی خوازیار لە پسپۆرییەکە بەکار دێت و، بۆ مەبەستی بەرزکردنەوەی نمرە (تحسين معدل)ی بڕوانامەی بەکالۆریۆس بۆ پێشکەشکردن بۆ خوێندنی باڵا/ماستەر بەکار نایەت. بۆ ئەم مەبەستەش پێویستە خوازیار لە کاتی پرۆسەی پێشکەشکردن بەڵێننامەی یاسایی لە سەرۆکایەتی زانکۆ واژوو بکات کە ئاگادارە ئەم خوێندن و بڕوانامەیە پیشەییە و ئەکادیمی نییە.

٥. لە کاتی پێدانی بەخشینی بڕوانامەی دیپلۆمی باڵای یەک ساڵەی پیشەیی لە لایەن زانکۆکان، پێویستە بە ڕوونی لەسەر بڕوانامەکە ئاماژە بدرێت کە ئەم بڕوانامەیە پیشەییە و بۆ مەبەستی ئەکادیمی و بەرزکردنەوەی تێکرای نمرەی بڕوانامەی بەکالۆریۆس بەکار نایەت.

٦. ماف و ئیمتیازاتی دارایی و کارگێری بڕوانامەی دیپلۆمی باڵای یەک ساڵەی پیشەیی لە لایەن وەزارەتی دارایی و ئابووری هەرێمی کوردستان دەستنیشان دەکرێت پاڵپشت بە ڕێنماییە داراییەکان.

٧. قوتابی/خوێندکار لە تاقیکردنەوەی هەر یەک لە بابەتەکانی سیمستەری یەکەم و دووەم، مەرجە نمرەکەی لە (٦٠٪) کەمتر نەبێت و لە کۆتایی هەردوو سیمستەرەکەدا تێکڕای نمرە (معدل)ی لە (٧٠٪) کەمتر نەبێت لەسەر بنەمای کریدیتەکانی بابەتەکانی سیمستەرەکان، بە پێچەوانەوە راستەوخۆ فەرمانی سڕینەوەی ناو (ترقین قید)ی لە لایەن زانکۆوە دەردەکرێت.

٨. دوای تەواوبوونی تاقیکردنەوەکانی سیمستەری یەکەم و سیمستەری دووەمی خولی یەکەم، تاقیکردنەوەکانی سیمستەری یەکەم و سیمستەری دووەمی خولی دووەم بەڕێوەدەچێت، ئەگەر قوتابی/خوێندکار لە یەکێک لە بابەتەکانی خولی دووەم دەرنەچوو، ئەوا راستەوخۆ فەرمانی سڕینەوەی ناو (ترقین قید)ی لە لایەن زانکۆوە دەردەچێت.

٩. تاقیکردنەوەی خولی دووەم تەنها لەسەر نمرەی (٥٠٪)ی تاقیکردنەوەی کۆتایی کۆرس ئەنجام دەدرێت و مەرجە تێکڕای نمرە (معدل)ی لە (٧٠%) کەمتر نەبێت، بە پێچەوانەوە فەرمانی سڕینەوەی ناو (ترقین قید)ی لە خویندن لە لایەن زانکۆکەیەوە بۆ دەردەکرێت.

١٠. دەکرێت لیژنەی زانستی بەشی پەیوەندیدار دوای وەرگرتنی ڕەزامەندی ئەنجومەنی بەش لە زانکۆی ناوخۆ بە هەماهەنگی لەگەڵ زانکۆی دەرەکی، هەر پێداویستیەکی دیکەی ئەکادیمی لە ماوەی خوێندنەکە زیاد بکات بۆ قوتابی و خوێندکاران بۆ وەرگرتنی بڕوانامە کە لە ناوەڕۆکی ئەم ڕێنمایە نەهاتووە، بە مەرجێك ناکۆك نەبێت لەگەڵ ناوەڕۆکی ئەم ڕێنماییە و بە ئاگاداری وەزارەتی خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی.

١١. ماوەی خوێندنی دیپلۆمی باڵای یەک ساڵەی پیشەیی بریتییە لە (١) یەک ساڵی ئەکادیمی و (٦٠) (ECTS) دەبێت.

١٢. دەکرێت لە ماوەی خوێندنەکەدا، قوتابی/خوێندکار بۆ سیمستەری یەکەم یان سیمستەری دووەمی خوێندن بە شێوەی میوانداری یان بە شێوەی (Mobility) بچێتە دەرەوەی وڵات بەپێی ڕێکەوتنامەیەکی فەرمی لە نێوان زانکۆی ناوخۆ و زانکۆی دەرەکی، بە مەبەستی وەرگرتنی یەکێک لە سیمستەرەکانی خوێندن لە زانکۆی دەرەکی هاوبەش لە خوێندنەکە. لەم حاڵەتەدا تێکڕای خەرجی چوونە دەرەوە، لەسەر ئەستۆی خودی قوتابی/خوێندکارەکە دەبێت.

١٣. پێویستە زانکۆی دەرەکی بەشدار بێت لە پرۆسەی خوێندن و بۆ ئەم مەبەستەش مەرجە یان قوتابی/خوێندکار سیمستەرێکی خوێندن لە زانکۆی دەرەکی وەربگرێت یاخود ستافی وانەوتنەوەی زانکۆی دەرەکی ڕاستەوخۆ بە شێوەیەکی کردەیی بەشدار بێت لە پرۆسەی وانەوتنەوەی ژمارەیەک بابەت لە یەکێک لە سیمستەرەکانی خوێندن لە زانکۆی ناوخۆ بە مەرجێک لە (٢) دوو بابەت کەمتر نەبێت.

ماددەی (٦): حوکمە گشتییەکان:

١. دەستنیشانکردنی هەڵگرانی بڕوانامەی بەکالۆریۆس لە لایەن (لیژنەی زانستی بەش) و (ئەنجومەنی بەش)ی پەیوەندیدار لە زانکۆی ناوخۆ دەبێت بە هەماهەنگی لەگەڵ زانکۆی دەرەکی لەو بەشانەی کە مافی پێشکەشکردنیان بۆ درێژەدان بە خوێندنی دیپلۆمی باڵای یەک ساڵەی پیشەیی هەیە.

٢. هیچ مامەڵەیەکی پێشکەشکراو وەرناگیرێت ئەگەر سەرجەم دۆکیۆمێنتەکان تەواو نەبێت تا دوایین ڕۆژی پێشکەشکردن، بە پێچەوانەوە خوازیار مافی بەشداربوونی لە هەڵسەنگاندنی توانستی زانستی لە ڕێگەی چاوپێکەوتن نابێت و (یاریدەدەری سەرۆک زانکۆکان بۆ کاروباری زانستی و خوێندنی باڵا و بەڕێوەبەری خوێندنی باڵا لە سەرۆکایەتی زانکۆ و راگری کۆلێژ و سەرۆکی بەش و بەرپرسی خوێندنی باڵا لە کۆلێژ و لێژنەی ووردبینی کردن) لە زانکۆی ناوخۆ بەرپرسیارن لە ووردبینیکردنی دۆکیۆمێنتەکان و دەستنیشانکردنی لیستی ئەو پێشکەشکارانەی کە مافی هەڵسەنگاندنی توانستی زانستیان لە ڕێگەی چاوپێکەوتن هەیە، هەروەها وەزارەت/فەرمانگە مافی هەیە چاودێری و بەدواداچوون و وردبینی دۆکیومێنتەکان و پرۆسەی پێشکەشکردن بکات.

٣. لە کاتی پرۆسەی پیشکەشکردن، ئەگەر خوازیار فەرمانبەری هەمیشەیی لە یەکێک لە دامودەزگاکانی حکومی لە هەرێمی کوردستان و عێراق بێت، ئەوا بەپێی ئەو مەرجانەی لە پەیرەوی ژمارە (١١)ی ساڵی (٢٠٢١)ی سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران و ڕێنمایی ژمارە (٥)ی ساڵی (٢٠٢١)ی وەزارەت تایبەت بە پێدانی مۆڵەتی خوێندن لە هەرێمی کوردستان هاتووە، پێویستە نووسراوی لاری نەبوون پێشکەش بەو زانکۆیە بکات کە دەیەوێت داواکاری پێشکەش بکات.

٤. بۆ فەرمانبەرانی هەمیشەیی لە دامودەزگاکانی حکومی لە هەرێمی کوردستان و عێراق کە شایستەی مۆڵەتی خوێندن دەبن بە پێی یاسا و پەیرەوی ژمارە (١١)ی ساڵی (٢٠٢١)ی سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران و ڕێنمایی ژمارە (٥)ی ساڵی (٢٠٢١)ی وەزارەت تایبەت بە پێدانی مۆڵەتی خوێندن لە هەرێمی کوردستان، مۆڵەتی خوێندنی ناوخۆ لە زانکۆ حکومیەکانی هەرێم بۆ خوێندنی دیپلۆمی باڵای یەک ساڵەی پیشەیی بە شێوەی خۆتەرخانکردنی تەواو (التفرغ التام) دەبێت.

٥. هەر فەرمانبەرێکی وەرگیراو لە خوێندنی دیپلۆمی باڵای یەک ساڵەی پیشەیی، ئەگەر پێش دەستپێکردن بە پرۆسەی خوێندن لە پێشبڕکێی مۆڵەتی خوێندن نەیتوانی سەرکەوتوو بێت و مۆڵەتی خوێندنی بەدەست نەهێنا، ئەوا ڕاستەوخۆ فەرمانی زانکۆیی وەرگیرانی لە خوێندنەکەی هەڵدەوەشێتەوە.

٦. ئەو پێشکەشکارەی کە بە شێوەی میلاکی هەمیشەیی دانەمەزراوە، پێویستە بەڵێننامەی یاسایی لە سەرۆکایەتی زانکۆ واژوو بکات کە لە هیچ داموودەزگایەکی حکومی لە هەرێمی کوردستان و عێراق دانەمەزراوە، ئەگەر زانیاری نادروستی دابێت ئەوا ڕاستەوخۆ فەرمانی سڕینەوەی ناوی لە خوێندن بۆ دەردەکرێت و هەموو بەرپرسیاریەتی یاسایی دەکەوێتە ئەستۆ.

٧. خوێندنی دیپلۆمی باڵای یەک ساڵەی پیشەیی لە دەوامی بەیانیان دەبێت.

٨. بە هیچ شێوەیەك ناکرێت قوتابی/خوێندکار خوێندنەکەی بگوازێتەوە بۆ زانکۆیەکی دیکە لە ناوەوەی هەرێمی کوردستان یاخود دەرەوەی هەرێم و دەرەوەی وڵات، یان بە پێچەوانەوە.

٩. ئەگەر لە بەشێك بە تەنها یەك قوتابی/خوێندکار وەرگیرا، دەتوانێت دەست بە خوێندنی ئەکادیمی بکات بە مەرجێک لە لایەن لێژنەیەکی پسپۆڕەوە پرسیاری تاقیکردنەوە و هەڵەچنینی پەڕاوی تاقیکردنەوەی بۆ ئەنجام بدرێت، بەڵام زانکۆکان سەرپشکن لە کردنەوەی یان نەکردنەوەی خوێندن بۆ تەنها یەک قوتابی/خوێندکار.

١٠. یەدەگ (إحتیاط) لە خوێندنی دیپلۆمی باڵای یەک ساڵەی پیشەیی بە هیچ شێوەیەک بوونی نییە، بەڵکو تەنها وەرگیراو بەپێی ژمارەی کورسیەکان بوونی هەیە.

١١. پاڵپشت بە پەیڕەوی ژمارە (١١)ی ساڵی (٢٠٢١)ی سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران تایبەت بە پێدانی مۆڵەتی خوێندن لە هەرێمی کوردستان و ڕێنمایی ژمارە (٥)ی ساڵی (٢٠٢١)ی مۆڵەتی خوێندن لە هەرێمی کوردستان، وەزیر و ئەوانەی کە لەم پلەیەدان و ئەندامانی پەرلەمان و ئەنجومەنی پارێزگاکان و سەرۆکی یەکە کارگێڕییەکان و سەرجەم فەرمانبەرانی خاوەن پلەی (باڵا/أ) و پلەی (باڵا/ب)، تاوەکو لەو پلەیە دابن ناتوانن داوای مۆڵەتی خوێندن بکەن، لەسەر ئەم بنەمایە ناوبراوان ناتوانن پێشکەشی خوێندنی باڵا لە زانکۆکانی هەرێمی کوردستان بکەن.

١٢. قوتابی/خوێندکار لە کاتی هەبوونی بارودۆخی لەناکاو و لە توانابەدەر (الظرف الطارئ والقوة القاهرة) بەپێی دۆکیومێنتی فەرمی سەلمێندراو، دەتوانێت داوای دواخستنی خوێندن تەنها بۆ ماوەی (١) یەک ساڵ بکات بەر لە دەستپێکردنی بە پرۆسەی خوێندنی ئەکادیمی و، پێویستە داواکارییەکەی لە لایەن (ئەنجومەنی بەش و کۆلێژ) پەسەند بکرێت، لێرەدا قوتابی/خوێندکار ناتوانێت لە ماوەی پرۆسەی خوێندنی ئەکادیمی داوای (دواخستنی خوێندن یان هەڵپەساردنی خوێندن) بکات. بە پێچەوانەوە فەرمانی وەرگرتنی لە خوێندن هەڵدەوەشێتەوە.

١٣. لە کاتی پێشکەشکردنی هەر دۆکیومێنتێکی نادروست لە لایەن خوازیار بۆ مەبەستی پێشکەشکردن و وەرگیران لە دیپلۆمی باڵای یەک ساڵەی پیشەیی لە زانکۆکانی هەرێمی کوردستان، ڕاستەوخۆ فەرمانی سڕینەوەی ناو (ترقين قيد)ی لە لایەن سەرۆکایەتی زانکۆوە بۆ دەردەکرێت و ڕێکاری یاسایی بەرامبەری دەگیردرێتەبەر، هەروەها مافی پێشکەشکردنی نابێت تاکو تێپەڕبوونی (٣) سێ ساڵ بەسەر ڕێکەوتی دەرچوونی فەرمانی سڕینەوەی ناو و دوای ئەو ماوەیەش پێویستە لەسەرەتاوە بە پێی ناوەڕۆکی ئەم ڕێنماییە پێشکەشی خوێندنی دیپلۆمی باڵای یەک ساڵەی پیشەیی بکاتەوە، نەوەک لەو قوناغەوە دەست بە خوێندن بکات کە سڕینەوەی ناوی بۆ کراوە.

١٤. خوازیار مەرجە دەرچووی زانکۆیەکی ناوخۆیی یان دەرەکی دانپێدانراو لە لایەن وەزارەتی خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی هەرێمی کوردستان بێت. لە حاڵەتێکدا ئەگەر خوازیار بڕوانامەی لە دەرەوەی وڵات بەدەست هێنابێت، پێویستە بڕیاری یەکسانکردنی بڕوانامەی لە وەزارەت بۆ ئەنجام درابێت، بە پێچەوانەوە مافی پێشکەشکردنی نییە.

١٥. هەر بەشێکی زانستی لە زانکۆی ناوخۆ کە خوێندنی دیپلۆمی باڵای یەک ساڵەی پیشەیی دەکاتەوە، پێویستە لە کاتی پرۆسەی پێشکەشکردن ئاماژە بدات کە هەڵگرانی بڕوانامەی بەکالۆریۆس لە کام بەشی زانستی بۆیان هەیە پێشکەشی ئەم جۆرە خوێندنە بکەن.

١٦. هەر کاتێک ڕێکەوتنامەی هاوبەشی نێوان هەردوو زانکۆی ناوخۆ و دەرەکی هەڵوەشایەوە، لیژنەیەکی گەڕان بەدوای ڕاستیەکان (تقصي الحقائق) لەسەر ئاستی وەزارەت پێکدەهێندرێت و بەم شێوەی خوارەوە مامەڵە لەگەڵ چارەنووسی قوتابی/خوێندکارەکان دەکرێت:

أ. ئەگەر کەمتەرخی لە لایەن زانکۆی ناوخۆییەوە بوو، ئەوا قوتابی/خوێندکارەکان لە زانکۆی ناوخۆ درێژە بە خوێندن دەدەن و بڕوانامەی دەرچوون لە لایەن زانکۆی ناوخۆ بە وەرگیراوان دەبەخشرێن و بەشەکە بۆ ماوەی (٥) پێنج ساڵ ناتوانێت خوێندنی باڵا بە گشت ئاستەکانیەوە بکاتەوە.

ب. ئەگەر بە هۆکارێکی لەتوانابەدەر لە لایەن زانکۆی دەرەکی ڕێکەوتنامەکە هەڵوەشایەوە، ئەوا زانکۆی ناوخۆ پێویستە هەوڵ بدات لەگەڵ زانکۆیەکی دیکەی دەرەکی ڕێکەوتنامەی هاوبەش واژوو بکات، بە پێچەوانەوە قوتابی/خوێندکارەکان لە زانکۆی ناوخۆ درێژە بە خوێندن دەدەن و بڕوانامەی دەرچوون لە لایەن زانکۆی ناوخۆ بە وەرگیراوان دەبەخشرێن.

ماددەی (٧): پلان و ژمارەی کورسیەکان:

١. وەزارەت لە ڕێگەی فەرمانگەوە داوای پلان خوێندنی دیپلۆمی باڵای یەک ساڵەی پیشەیی لە زانکۆ حکومییەکانی هەرێم دەکات. زانکۆ هەڵدەستێ بە ئامادەکردنی پلان و دیاری کردنی ژمارەی کورسیەکان بەپێی ناوەڕۆکی ئەم ڕێنماییە و بە ڕەچاوکردنی مەرجی ستافی وانەوتنەوە و هەروەها هەبوونی ستافی میلاکی ئەکادیمی و ژێرخانی ئەندازەیی و پیشەیی و کارگێری و دەستەبەرکردنی سەرجەم پێداویستیە زانستیەکان و پێداویستی ڕاستەقینەی کەرتی گشتی و کەرتی تایبەت و پاشان لە لایەن ئەنجومەنی زانکۆوە پلانی خوێندن و ژمارەی کورسیەکان پەسەند دەکرێت و دواتر لە لایەن وەزارەت/فەرمانگە پلان و ژمارەی کورسیەکان پەسەند دەکرێت.

٢. سەرجەم کورسیەکانی خوێندنی دیپلۆمی باڵای یەک ساڵەی پیشەیی بە شێوازی پارالێل دەبێت، بەم شێوەیەی خوارەوە:

أ. دەکرێت ژمارەیەک لە کورسیەکانی پارالێل بۆ دەرچووانی زانکۆ ناوخۆییەکە تەرخان بکرێت کە ئەم جۆرە خوێندنە دەکاتەوە بە مەرجێک لە ڕێژەی (٢٥%)ی پلان زیاتر نەبێت و ئەو پێشکەشکارەی زۆرترین خاڵی بەدەستهێنا بەپێی ڕێژەی پلانەکە وەردەگیرێت.

ب.ژمارەیەك لە کورسیەکانی دیکەی پارالێل بۆ گشت پێشکەشکاران تەرخان دەکرێت و ئەو پێشکەشکارانەی کە دانەمەزراون یان دامەزراون لە دامودەزگاکانی حکومی لە هەرێمی کوردستان و عێراق، مافیان هەیە پێشکەشی بکەن و ئەو پێشکەشکارەی زۆرترین خاڵی بەدەستهێنا بەپێی ڕێژەی پلانەکە وەردەگیرێت.

١. هەر کاتێک ئەگەر کورسی بەتاڵ مایەوە بە گشت جۆرەکانی کورسی خوێندنی باڵای یەک ساڵەی پیشەیی، ئەوا بە هیچ شێوەیەك ئەو کورسیانە پڕ ناکرێنەوە.

٢. هیچ زانکۆیەک بۆی نییە کورسی خوێندن زیاد بکات سەرباری پلانی پەسەندکراو لە لایەن وەزارەتەوە، بە پێچەوانەوە خۆیان بەرپرسیار دەبن لە ڕووی یاسایی و کارگێرییەوە.

٣. کورسی بۆ هیچ وەزارەت و دامەزراوەیەکی حکومی و تایبەت تەرخان ناکرێت، بەڵکو فەرمانبەرانی ئەم دامەزراوانە دەتوانن لەسەر کورسیەکانی پارالێل بەپێی ناوەڕۆکی (برگەی ٢/خاڵی ب) لەم ماددەیە پێشکەش بکەن، جگە لە دەرچووانی ئەو زانکۆ ناوخۆییەی کە خوێندنەکە دەکاتەوە کە بەپێی (برگەی ٢/خاڵی أ) لەم ماددەیە ژمارەیەک لە کورسیەکانی بۆ تەرخان دەکرێت.

٤. پێویستە خوازیار لە کاتی پێشکەشکردن تەنها یەک شێوازی کورسی خوێندنی تەرخانکراو هەڵبژێرێت و نابێت پێشکەشی دوو شێوازی کورسی خوێندنی تەرخانکراو بکات.

ماددەی (٨): لایەنی دارایی خوێندن:

١. تەواوی تێچووی خوێندن وەکو (کرێی ساڵانەی خوێندن، سەردانی زانکۆی دەرەکی ئەگەر هەبوو بە گشت خەرجیەکانیەوە، بەکارهێنانی کەرستەی تاقیگە) لە ئەستۆی قوتابی/خوێندکار دەبێت. بۆیە پێویستە خوازیار لە کاتی پرۆسەی پێشکەشکردن بەڵێننامەی یاسایی لە سەرۆکایەتی زانکۆ واژوو بکات کە ئامادەیە تەواوی تێچووی خوێندنەکەی لە ئەستۆ بگرێت.

٢. کرێی خوێندنی زانکۆی ناوخۆ لە لایەن لە لایەن (لیژنەی زانستی و ئەنجومەنی بەش)ی پەیوەندیدار پێشنیار دەکرێت و پاشان لە (ئەنجومەنی زانکۆ) پەسەند دەکرێت و دواتر لە لایەن وەزارەت/فەرمانگەی کارگێری و دارایی بە هەماهەنگی لەگەڵ فەرمانگە پەسەند دەکرێت.

٣. کرێی خوێندنی زانکۆی دەرەکی ئەگەر هەبوو لە لایەن زانکۆی دەرەکی دەست نیشان دەکرێت و خەرجییەکەی دەکەوێتە سەر ئەستۆی قوتابی/خوێندکار و پابەند دەبێت پێی، بە پێچەوانەوە بڕوانامەی دەرچوونی پێ نابەخشرێت.

ماددەی (٩): کار بە هیچ ڕێنمایی و بڕیارێکی پێشووتر لەبارەی خوێندنی باڵا ناکرێت کە پێچەوانەی حوکمەکانی ئەم ڕێنماییە بێت و ئەو قوتابی/خویندکارانەی کە پێشووتر وەرگیراون و لە ئێستادا بەردەوامن لە خوێندن، ئەوا بەپێی ڕێنماییەکانی پێشوو بەردەوام دەبن لە خوێندن.

ماددەی (١٠): ئەم ڕێنماییە لە دوای دەرچوونی لە (ڕۆژنامەی وەقایعی کوردستان) بڵاودەکرێتەوە و بۆ ساڵی خوێندنی (٢٠٢٤-٢٠٢٥) دەچێتە بواری جێبەجێکردن.

هۆیەکانی دەرچوون

بە مەبەستی ڕێکخستنی مەرج و ڕێکارەکانی پێشکەشکردن و شێوازی پێشبڕکێ بە مەبەستی بەدیهێنانی هەلی یەکسان و دادپەروەری و شەفافیەت لە پرۆسەی پێشکەشکردن و وەرگرتن و، ڕەچاوکردنی هاوسەنگی نێوان چەندێتی و چۆنیەتی خوێندنی باڵا لە هەرێمی کوردستان و دروستکردنی هەلی درێژەدان بە خوێندنی دیپلۆمی باڵای یەک ساڵەی پیشەیی لە زانکۆکانی هەرێمی کوردستان لەگەڵ زانکۆ و داموودەزگا ئەکادیمییەکانی دەرەوەی وڵات بە مەبەستی پێدانی بڕوانامەی هاوبەش (Joint Degree) و، گرینگی دان بە خوێندنی پیشەیی بە سوودوەرگرتن لە ڕەهەندی نێودەوڵەتی، و پێگەیاندنی کادیری پیشەیی بۆ داموودەزگاکانی حکومی لە هەرێمی کوردستان و کەرتی تایبەت و پێویستی بازاڕی کاری هەرێمی کوردستان، وەزارەتی خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی هەرێمی کوردستان ئەم ڕێنماییەی دەرکرد.

د. ئارام محمد قادر
وەزیری خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی

Ministry of Higher Education & Scientific Research
KRG Iraq
وەزارەتی خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی
دەرکراوە

وێنەیەک بۆ:-

- نووسینگەی بەڕێز جەنابی وەزیر/ بۆ زانین/لەگەڵ ڕێزدا.
- نووسینگەی بەڕێز بریکاری وەزارەت/ بۆ زانین/لەگەڵ ڕێزدا.
- وەزارەتی داد/ بەڕێوەبەرایەتی ڕۆژنامەی وەقایعی کوردستان/ تکایە بۆ بڵاوکردنەوەی/ لەگەڵ ڕێزدا.
- نووسینگەی بەڕێز ڕاوێژکارانی وەزیر/ بۆ زانین/ لەگەڵ ڕێزدا.
- سەرۆکایەتی گشت زانکۆ حکومیەکانی هەرێمی کوردستان/ نووسیگەی بەڕێز سەرۆکی زانکۆ/ بۆ زانین و کاری پێویست بە پێی پەیوەندی/ لەگەڵ ڕێزدا.
- ئەنجومەنی باڵای کوردستان بۆ پسپۆڕییە پزیشکییەکان/ نووسیگەی بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن / بۆ زانین و کاری پێویست بە پێی پەیوەندی/ لەگەڵ ڕێزدا.
- دەستەی کوردستانی بۆ دراساتی ستراتیجی و توێژینەوەی زانستی/ نووسیگەی بەڕێز سەرۆکی دەستە/ بۆ زانین و کاری پێویست بە پێی پەیوەندی/ لەگەڵ ڕێزدا.
- گشت فەرمانگەکانی وەزارەت/ بۆ زانین و کاری پێویست بە پێی پەیوەندی/ لەگەڵ ڕێزدا.
- بەڕێوبەرایەتی خوێندنی باڵا/ بۆ زانین و کاری پێویست بە پێی پەیوەندی/ لەگەڵ ڕێزدا.
- بەڕێوبەرایەتی کاروباری یاسایی/ لەگەڵ بەراییەکان.
- دەرکردە/خولاو.